

MOTYLE DZIENNE (LEPIDOPTERA/RHOPALOCERA) ŁĄK ŚRÓDLEŚNYCH WOLIŃSKIEGO PARKU NARODOWEGO – WSTĘPNE WYNIKI BADAŃ

Robert Kuźmiński¹✉, Artur Chrzanowski¹, Izabela Kępińska², Gabriela Bohaczewska²

¹Katedra Entomologii i Fitopatologii Leśnej, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu
ul. Wojska Polskiego 71C, 60-625 Poznań, **Polska**

²Sekcja Entomologiczna Koła Naukowego Leśników UPP

ABSTRAKT

W pracy przedstawiono wyniki inwentaryzacji motyli dziennych występujących na śródleśnych łąkach Wolińskiego Parku Narodowego. Badania prowadzono w 2024 r. w ramach tematu, którego celem było poznanie różnorodności gatunkowej Macrolepidoptera na terenie WPN. Wykorzystano metodę transektu liniowego oraz dodatkowo prowadzono obserwacje „na upatrzonego”. Stwierdzono 26 gatunków należących do 6 rodzin. Wszystkie wykazane na obszarze parku gatunki Rhopalocera to motyle pospolite w faunie kraju. Ponieważ prezentowane wyniki dotyczą jednego sezonu badawczego, należy je traktować jako informacje wstępne.

Słowa kluczowe: Lepidoptera, parki narodowe, owady, ochrona przyrody, fauna, Woliński Park Narodowy

WSTĘP

Zdecydowana większość gatunków motyli występujących w naszym kraju to gatunki aktywne głównie o zmierzchu lub w nocy (Buszko i Nowacki, 2017). Motyle dzienne, których w Polsce stwierdzono ponad 160 gatunków, dzięki swojemu kolorowemu wybarwieniu i aktywności w ciągu dnia zostały relatywnie dobrze poznane, dlatego też są często wykorzystywane jako gatunki wskaźnikowe. Obecne wyniki badań w Europie, oparte na wieloletnim monitoringu, wskazują na drastyczny spadek liczebności gatunkowej oraz osobniczej nie tylko motyli dziennych, lecz także większości pozostałych motyli. Aby dało się zauważyć ten spadkowy trend, konieczne jest przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji pozwalającej rozpoznać bogactwo gatunkowe motyli na określonym obszarze, które będzie stanem

wyjściowym do obserwacji zmian zachodzących w ekosystemach.

W 2024 r. rozpoczęto badania mające na celu ustalenie gatunków motyli współcześnie występujących na terenie Wolińskiego Parku Narodowego (WPN). Park ten nadal należy do parków słabo rozpoznanych pod względem bogactwa gatunkowego owadów (Banaszak i in., 2004), mimo że informacje o motylach z wyspy Wolin publikowano na przełomie XIX i XX w. (Büttner, 1880; Hering, 1880, 1881; Urbahn i Urbahn, 1939). Lista gatunków motyli występujących w tej części Polski (Buszko i Nowacki, 2017) w dużym stopniu opiera się na danych historycznych. Prowadzone w 2024 r. badania nad motylami dziennymi zostały ukierunkowane na poznanie ich różnorodności gatunkowej na terenie śródleśnych łąk Wolińskiego Parku Narodowego.

✉robert.kuzminski@up.poznan.pl, <http://orcid.org/0000-0003-3958-1503>

METODYKA

Badania prowadzono na śródleśnych łąkach w Wolińskim Parku Narodowym (tab. 1). Pierwsze stanowisko (D1) znajdowało się na izolowanej łące położonej wśród zwartych drzewostanów sosnowych i mieszanych. Charakteryzowała się ona ubogim składem gatunkowym roślin zielnych z wyraźnymi oznakami sukcesji wtórnej (ryc. 1).

Tabela 1. Lokalizacja stanowisk badawczych motyli dziennych w Wolińskim Parku Narodowym

Table 1. Research areas of the butterflies in the Wolin National Park

Lp No.	Symbole Symbols	Współrzędne geograficzne Geographic coordinates	
		N	E
1	D1	53°52'38.2"	14°27'10.5"
2	D2	53°52'47.1"	14°27'53.1"
3	D3	53°56'04.3"	14°31'06.6"

Ryc. 1. Łąka śródleśna w Wolińskim Parku Narodowym (powierzchnia badawcza D1)

Fig. 1. Forest meadow in the Wolin National Park (research area D1)

Łąka nr 2 (D2) była zlokalizowana na skraju drzewostanów, w sąsiedztwie domów jednorodzinnych. Była to regularnie koszona łąka, porośnięta obficie kwitnącą roślinnością zielną, z elementami czyżni (ryc. 2).

Ryc. 2. Powierzchnia badawcza D2 (Woliński Park Narodowy)

Fig. 2. Research area D2 (Wolin National Park)

Ryc. 3. Powierzchnia badawcza D3 (Woliński Park Narodowy)

Fig. 3. Research area D3 (Wolin National Park)

Powierzchnia D3 również znajdowała się na skraju drzewostanów. Była to także regularnie koszona łąka, porośnięta głównie roślinnością kserotermiczną (ryc. 3).

Kontrole prowadzono co dwa tygodnie – od końca kwietnia do końca listopada 2024 r. Motyle odławiano metodą „na upatrzonego” oraz metodą transektów liniowych. Transekty o szerokości 10 m przebiegały przez całą długość łąk i były lokowane w ich strefie środkowej oraz brzegowej.

Tabela 1. Gatunki motyli dziennych obserwowanych na łąkach śródleśnych w Wolińskim Parku Narodowym w 2024 r.*
Table 1. List of butterfly's species reported at forest meadows in the Wolin National Park in 2024*

Lp. No.	Rodzina / Family Gatunek / Species	Lokalizacja Research area			Status
		D1	D2	D3	
1	2	3	4	5	6
Hesperiidae					
1.	<i>Thymelicus lineola</i> (Ochsenheimer, 1808)	•	•		
Papilionidae					
2.	<i>Papilio machaon</i> (Linnaeus, 1758)		•		(LC) – najmniejszej troski / least concern
Pieridae					
3.	<i>Colias hyale</i> (Linnaeus, 1758)		•		
4.	<i>Gonepteryx rhamni</i> (Linnaeus, 1758)	•	•	•	
5.	<i>Pieris brassicae</i> (Linnaeus, 1758)		•		
6.	<i>Pieris napi</i> (Linnaeus, 1758)	•	•	•	
7.	<i>Pieris rapae</i> (Linnaeus, 1758)		•		
Lycaenidae					
8.	<i>Celastrina argiolus</i> (Linnaeus, 1758)	•	•	•	
9.	<i>Lycaena alciphron</i> (Rottemburg, 1775)		•		
10.	<i>Lycaena phlaeas</i> (Linnaeus, 1761)	•	•		
11.	<i>Polyommatus icarus</i> (Rottemburg, 1775)	•	•		
Nymphalidae					
Heliconiinae					
12.	<i>Argynnis paphia</i> (Linnaeus, 1758)	•	•		
13.	<i>Issoria lathonia</i> (Linnaeus, 1758)		•	•	
Nymphalinae					
14.	<i>Aglais urticae</i> (Linnaeus, 1758)		•		
15.	<i>Araschnia levana</i> (Linnaeus, 1758)		•		
16.	<i>Inachis io</i> (Linnaeus, 1758)	•			
17.	<i>Nymphalis antiopa</i> (Linnaeus, 1758)	•			
18.	<i>Polygonia c-album</i> (Linnaeus, 1758)		•		
19.	<i>Vanessa atalanta</i> (Linnaeus, 1758)		•		
20.	<i>Vanessa cardui</i> (Linnaeus, 1758)	•	•		

Tabela 1 – cd. / Table 1 – cont.

1	2	3	4	5	6
Satyrinae					
21.	<i>Aphantopus hyperantus</i> (Linnaeus, 1758)	•	•	•	
22.	<i>Coenonympha pamphilus</i> (Linnaeus, 1758)	•	•	•	
23.	<i>Maniola jurtina</i> (Linnaeus, 1758)	•	•	•	
24.	<i>Melanargia galathea</i> (Linnaeus, 1758)		•		
25.	<i>Pararge aegeria</i> (Linnaeus, 1758)		•		
Zygaenidae					
26.	<i>Zygaena filipendulae</i> (Linnaeus, 1758)		•		

* Układ systematyczny i nazewnictwo nadrodzin, rodzin i podrodzin przyjęto za: Buszko i Nowacki (2017). Układ gatunków w rodzinach przyjęto w układzie alfabetycznym.

WYNIKI

W wyniku obserwacji prowadzonych w 2024 r. stwierdzono na śródleśnych łąkach Wolińskiego Parku Narodowego 26 gatunków motyli dziennych należących do 6 rodzin (tab. 1). Najliczniej reprezentowana była rodzina Nymphalidae (14 gatunków). Zaobserwowano także 5 gatunków motyli z rodziny Pieridae i 4 gatunki z rodziny Lycaenidae. Tylko po jednym gatunku wykazano z rodzin Hesperidae, Papilionidae i Zygaenidae. Rodzinę kraśnikowatych (Zygaenidae) włączono do motyli dziennych, ze względu na dzienną aktywność wszystkich jej gatunków i nie do końca podzielany pogląd, że są to motyle nocne (Bělin, 1999).

Wszystkie wykazane na obszarze Wolińskiego PN gatunki Rhopalocera są uważane za pospolite w faunie kraju. Najczęściej spotykanym motylem na wszystkich stanowiskach był przedstawiciel podrodziny Satyrinae, przestrojnik jurtina *Maniola jurtina* (Linnaeus, 1758). Jest to gatunek szeroko rozpowszechniony w całej Polsce, spotykany w większości środowisk roślinnych. Larwy żywią się różnymi gatunkami traw, które były roślinnością dominującą na wszystkich łąkach. Jeden ze stwierdzonych gatunków – *Papilio machaon* L. – widnieje na Czerwonej Liście Gatunków Ginących i Zagrożonych w Polsce (Głowaciński, 2002) ze statusem (LC) – najmniejszy troski.

PODSUMOWANIE

Prezentowane wyniki stanowią pierwszy etap rozpoznania entomofauny motyli dziennych Wolińskiego Parku Narodowego. Wykazane 26 gatunków to niewielki procent krajowej fauny motyli dziennych i o ponad 40 gatunków mniej niż zostało stwierdzonych w Słowińskim Parku Narodowym (Jędro i Jędro, 2021), jednak w przypadku tego parku badania obejmowały znacznie dłuższy okres, a mianowicie lata 2010–2021. Ta stosunkowo niewielka liczba zaobserwowanych gatunków wynika zarówno ze składu gatunkowego roślinności śródleśnych łąk Wolińskiego Parku Narodowego, na których prowadzono badania, jak i z jednosezonowego okresu badań. Zastanawiający jest brak wielu gatunków motyli, które powinny zostać zauważone ze względu na obecność ich roślin żywicielskich, jak np. czerwonończyka dukacika (*Lycaena virgaureae*, Linnaeus, 1758). Mimo że rośliny żywicielskie gąsienic (różne gatunki szczawiu *Rumex* spp.) występowały na wszystkich łąkach, a lot imagines przypadał na terminy obserwacji, nie stwierdzono jednak żadnego osobnika tego gatunku. Wskazuje to na potrzebę kontynuacji badań.

Podczas przeprowadzonych obserwacji nie wykazano gatunków rzadkich w skali kraju ani takich, które dotąd nie były notowane na tym obszarze, jak to miało miejsce w przypadku motyli nocnych (Chrzanowski i in., 2025). Kontynuacja badań w kolejnych

latach, połączona z rozszerzeniem analizowanego obszaru o inne biotopy, pozwoli na opracowanie listy gatunków motyli dziennych występujących na terenie Wolińskiego Parku Narodowego. Ponieważ równocześnie rozpoczęto badania nad poznaniem bogactwa gatunkowego motyli nocnych WPN (Kuźmiński i in., 2025), będzie możliwe opracowanie całościowej listy gatunków Macrolepidoptera współcześnie występujących w Wolińskim Parku Narodowym.

ŹRÓDŁO FINANSOWANIA BADAŃ:

Badania dofinansowano ze środków Funduszu Leśnego przez Lasy Państwowe.

PIŚMIENNICTWO

- Banaszak, J., Buszko, J., Czachorowski, S., Czechowska, W., Hebda, G., Liana, A., Pawłowski, J., Szeptycki, A., Trojan, P., Węgierek, P. (2004). Przegląd badań inwentaryzacyjnych nad owadami w parkach narodowych Polski. *Wiad. Entomol.* 23. Supl. 2, 5–56.
- Bělin, V. (1999). Motyli Českě a Slovenskě republiky aktivni ve dne. Nakladatelství Kabourek.
- Buszko, J., Nowacki, J. (red.). (2017). A distributional checklist of the Lepidoptera of Poland. *Pol. Entomol. Mon.* 13, 1–122.
- Büttner, F.O. (1880). Die Pommerschen insbesondere die Stettiner Microlepidopteren. 41, Stettin: Ent. Ztg., 383–473.
- Chrzanowski, A., Kuźmiński, R., Bąkowski, M. (2025). Rzadko spotykane oraz nowe dla województwa zachodniopomorskiego gatunki motyli nocnych. *Acta Sci. Pol. Silv. Colendar. Ratio Ind. Lignar.*, 24(1), 5–7. <https://doi.org/10.17306/J.AFW.2025.1.1>
- Głowaciński, Z. (red.) (2002). Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Kraków: Inst. Ochr. Przyr. PAN.
- Hering, E. (1880). Die Geometriden Pommerns. 41, Stettin: Ent. Ztg., 309–326.
- Hering, E. (1881). Die Pommerschen Rhopaloceren, Sphingiden, Bombyciden und Noctuiden. 42, Stettin: Ent. Ztg., 133–140, 147–154, 338–341, 348–367.
- Jędro, G., Jędro, M. (2021). Motyle dzienne Słowińskiego Parku Narodowego. XLIII Sympozjum Sekcji Lepidopterologicznej Polskiego Towarzystwa Entomologicznego. Łagów, 1–3 października 2021.
- Kuźmiński, R., Chrzanowski, A., Bąkowski, M., Jung, I. (2025). Motyle nocne (Lepidoptera) Wolińskiego Parku Narodowego – wyniki badań wstępnych. *Acta Sci. Pol. Silv. Colendar. Ratio Ind. Lignar.*, 24(3), 327–340. <https://doi.org/10.17306/J.AFW.2025.3.5>
- Urbahn, E., Urbahn, H. (1939). Die Schmetterlinge Pommerns mit einem vergleichenden Überblick über den Ostseeraum. *Stettiner Entomologische Zeitung.*, 100, 185–826.

BUTTERFLIES (LEPIDOPTERA/RHOPALOCERA) OF INTERFOREST MEADOWS IN THE WOLIN NATIONAL PARK – PRELIMINARY RESEARCH RESULTS

ABSTRACT

This paper presents results of an inventory of butterflies found in forest meadows of the Wolin National Park. The study was conducted in 2024 as part of a project aimed at determining species diversity of Macrolepidoptera in the WNP. The linear transect method was used, supplemented by additional observations. Twenty-six species belonging to six families were identified. All the Rhopalocera species found in the Park are common butterflies in Poland's fauna. As the presented results refer to a single research season, they should be treated as preliminary information.

Keywords: Lepidoptera, National Park, nature conservation, faunistics, Wolin National Park

